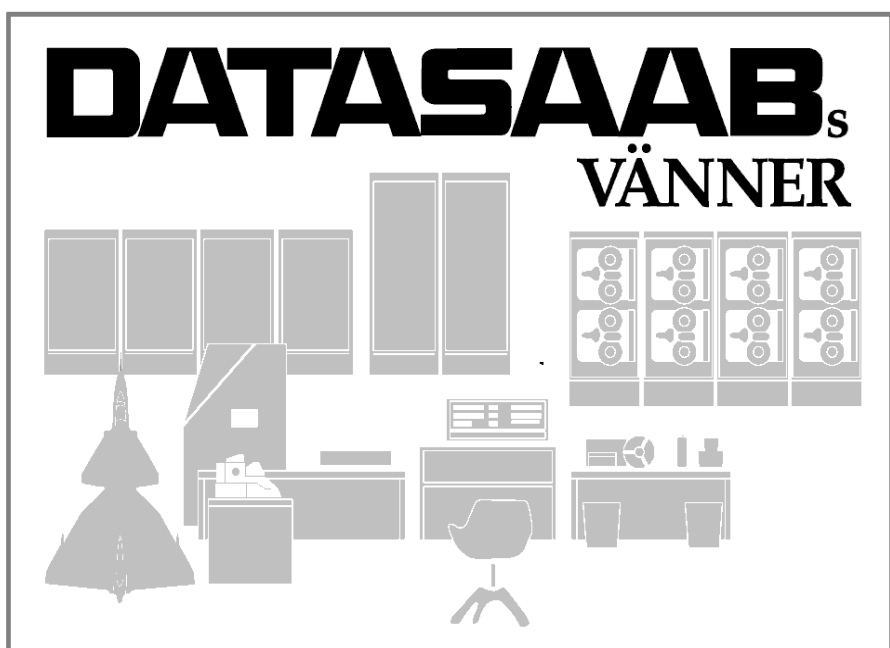

MEMLEMSBLAD

Datsaabs Vänner - En ideell förening för datorhistoria och IT - utveckling

Ordförande har ordet - sid 2

Protokoll från årsmötet - sid 3

Ekonomirapport - sid 5

Revisionsberättelse - sid 6

Nyhetsbrev från DSV -sid 7

Beställning av böcker - sid 7

Invigning av IT-ceum - sid 8

Minnesord över Hans Ericsson - sid 12

Minnesord över Ingvar Freijd - sid 13

Minnesord över Ragnar Elnegård - sid 14

NR 1 - FEBRUARI 2005 - ÅRGÅNG 12

Utgivare: Lennart Pettersson, tel 013-662 83, email lenp@algonet.se

Redaktör: Sven-Erik Järkelid, tel 013-701 21, email ibs769n@tinet.se

Adress: c/o Sven-Erik Järkelid, Ärenprisivägen 36, 590 62 LINGHEM

Hemsida: <http://www.datsaab.se>

Ordförande har ordet

Två viktiga saker har avverkats sedan föregående nummer; årsmötet och invigningen av IT-Ceum.

Årsmötet hölls som vanligt under trevliga former. Heikes och Viggos presentation av hemsidan var en god "aperitif" före maten. Som vanligt var det Rolf som hade ordnat med det kulinariska. Samvaron vid maten gjorde att man fick höra en del nyheter om gamla kollegor, vilket är en viktig funktion för en kamratförening.

Träffarna vid IT-Ceum har (och är) också ett trevligt sätt att mötas. Weimars kaffe och kakor innan vi sätter igång arbetet är en perfekt samlingspunkt. Och träffarna fortsätter som vanligt. Det som ligger närmast i tiden är att organisera och utbilda en stödtrupp av guider till IT-Ceum. Vi träffas onsdagar kl. 09.00 som vanligt. Du som inte deltagit under 2004 är välkommen att utöka vår skara.

Invigningen av IT-Ceum blev en storartad tillställning. Den samlade mycket folk (många gamla kollegor dök upp) och det var ett späckat program. Det var flera gamla gentlemän som berättade om datorernas barndom i Sverige. I likhet med barn, som tycker att pappa är bäst, så tycker jag att "våran Viggo" var bäst. Han höll sig till ämnet och till tidsramen!

På förslag av Anders Wistby ska vi försöka att dokumentera vad servicefolket mötte ute hos kunderna och de historier som blev följden. Han lovade komma med ett förslag till upplägg. Det här hoppas jag kan bli en inkörsport till att berätta om hur den nya tekniken påverkade människor, företag och samhälle. Det gäller att få in ett grundmaterial medan de som var med då finns kvar i jordelivet. Vad kommer *DU* ihåg? Även en kort blänkare är välkommen och tips om någon hos datoranvändarna som kan vara intressant i sammanhanget. Om inte vi har kraft att bearbeta allt så kanske vi kan intressera någon forskare att jobba vidare med ämnet.

Till sist vill jag tacka för förtroendet att bli omvald till ordförande för ytterligare två år. Trots att vi hållit på några år nu och har en fungerande organisation och rutiner så finns det mycket att se fram emot.

Lennart

P.S. Jag har skaffat en ny dator. Amd Athlon 2Ghz, 512 MB men bara uppringt internet. Det är väl såna data som inrangerar folk i den sociala hierarkin nu för tiden? D.S.

**Protokoll fört vid årsmöte med Datasaaabs Vänner
tisdagen den 7 december 2004. Plats: Fontänen, Västra Vägen.**

- §1. Mötets öppnande.
Föreningens ordförande Lennart Pettersson, förklarade mötet öppnat och hälsade välkommen.
- §2. Fråga om kallelse var utsänd i enlighet med stadgarna.
Fastslogs att mötet behörigen utlysts enligt föreningens stadgar.
- §3. Fastställande av dagordning.
Följande dagordning fastställdes:
Val av ordförande och sekreterare för årsmötet
Val av justeringsmän, tillika rösträknare
Styrelsens årsberättelse
Revisionsberättelse
Fråga om ansvarsfrihet
Val av styrelse för kommande verksamhetsår
Fastställande av medlemsavgift och nästa års budget
Behandling av motioner till årsmötet
Övriga frågor
Mötets avslutande
- §4. Val av ordförande och sekreterare för årsmötet
Till ordförande för årsmötet valdes Lennart Pettersson och till sekreterare valdes Sven-Erik Järkelid.
- §5. Val av justeringsmän och rösträknare
Till justeringsmän och tillika rösträknare valdes Göran Löf och Bror Pettersson
- §6. Styrelsens årsberättelse
Styrelsens årsberättelse och ekonomirapport för tiden 1 november 2003 – 31 oktober 2004, som publicerats i föreningens medlemsblad nr 4 2004, godkändes
- §7. Revisionsberättelse
Revisionsberättelse för tiden 1 november 2003 – 31 oktober 2004 godkändes
- §8. Fråga om ansvarsfrihet
Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för verksamhetsåret 1 november 2003 – 31 oktober 2004
- §9. Val av styrelse, revisorer, förrådsansvarig, koordinator mot IT-Ceum-projektet samt valberedning

Ledamot för 2år:

Ordförande	Lennart Pettersson	omval
------------	--------------------	-------

Ledamöter för 1 år:

Dokumentationssektionen	Viggo Wentzel	omval
Arkivsektionen	Sune Sjölund	omval
Seniorsektionen	Rolf Hultqvist	omval
Informationssektionen	Sven-Erik Järkelid	omval
Distribution	Lennart Karsberger	omval
Hemsidessektionen	Heike Bergsten	omval
Förrådsansvarig	Kaj Malmgren	omval
Koordinator mot IT-Ceum-projektet	Tord Jöran Hallberg	omval

(Kassören Ole Martin Eliassen och Sekreteraren Ulla -Greta Malmqvist kvarstår)

Revisorer för 1 år:

Rolf Bergström	omval
Karl Wilhelmsson	omval

Valberedning för 1år:

Göran Löf omval (sammankallande)
Ragnar Elnegård nyval

- §10. Fastställande av medlemsavgift och nästa års budget
Beslutades, enligt styrelsens förslag, att höja medlemsavgiften till 100-
Styrelsens förslag till budget för nästa verksamhetsår godkändes enligt följande:

Inkomster:

Medlemsavgifter	25000
Bokförsäljning	1500
Räntor	<u>1500</u>
	28000

Utgifter:

Dokumentationssektionen	2000
Informationssektionen	8000
Seniorsektionen	3500
Samlingar	2000
Distribution	8000
Hemsidan	3000
Administration	700
Konferenser, möten	<u>1500</u>
	28700

- §11. Behandling av motioner till årsmötet
På förslag av Viggo Wentzel beslöt årsmötet att DSV skall ge ut ett elektroniskt
”Nyhetsbrev” på engelska på försök
- §12. Övriga frågor
Anders Vistby redogjorde för sina tankar om att dokumentera något som behandlar
”Servicehistoria”
Tord Jöran informerade om IT-Ceum-invigningen den 9/12 och Weimar Sandell tackade
DSV för insatser som gjorts för att få materiel i ordning till utställningen
Ordf. Lennart bad de som kan tänka sig att guida på IT-Ceum att skriva på utlagd lista.
- §13. Mötets avslutande
Ordförande förklarade mötet avslutat och tackade för visat intresse och överlämnade ord
och bild till Heike och Viggo, som berättade om Hemsidan och ”Bits and Bytes in English”
på ett uppskattat sätt. Kvällen avslutades med gemensam måltid

Vid protokollet dag som ovan:

Sven-Erik Järkelid

Justeras:

Lennart Pettersson

Göran Löf

Bror Pettersson

EKONOMIRAPPORT, DATASAABS VÄNNER, KALENDERÅRET 2004

BEHÅLLNINGEN	2004-01-01 :	Kr:	
Portoförskott		3 000,00	
Kassa:		2 864,90	
Östgöta Enskilda Bank:		3 515,28	
Stadshypotek Bank:		100 826,00	
Giro:		888,36	
SUMMA:			111 094,54
Varav reservation		0,00	

INKOMSTER:

Medlemsavgifter:	17 950,00	
Boksektionen:	1 350,00	
Drift, allmänt:	8 540,00	
Informationssektionen:	0,00	
Kontaktsektionen:	0,00	
Diverse bl..a. räntor:	210,04	
SUMMA:		28 050,04

UTGIFTER:

Medlemsavgifter:	0,00	
Boksektionen:	231,00	
Drift, allmänt:	27 297,00	
Informationssektionen:	12 991,09	
Kontaktsektionen:	1 020,00	
Diverse :	0,00	
SUMMA:		41 539,09

FÖRÄNDRING:

-13 489,05

BEHÅLLNINGEN 2004-12-31 :

Portoförskott	4 157,91	
Kassa:	-1,10	
Östgöta Enskilda Bank:	3 505,28	
Stadshypotek Bank:	85 032,00	
Giro:	4 911,40	
SUMMA:		97 605,49
Varav reservationer:		0,00
Varav donationer:		131 984,13
Balans, bokprojektet:		-45 159,55

Björnsäter : 2005-02-20

O M Eliassen. (Kassör)

Karl Wilhelmsson (Revisor) Rolf Bergström (Revisor)

REVISIONSBERÄTTELSE

FÖR TIDEN 2004-01-01 till 2004-12-31

Undertecknade, som av föreningen Datasaaabs Vänner vid ordinarie årsmöte utsetts att granska föreningens räkenskaper, får efter fullgjort uppdrag avge följande revisionsberättelse.

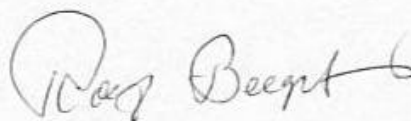
Vi har granskat föreningens ekonomiska redovisning, tagit del av räkenskaperna med tillhörande handlingar, kontrollerat inestående medel på postgiro och bank jämte övrigt som lämnar upplysningar om föreningens ekonomiska ställning och förvaltning. Räkenskaperna är förda med ordning och noggrannhet. Inkomster och utgifter under året samt föreningens ställning per 2004-12-31 framgår av bifogade utdrag ur räkenskaperna.

Då det vid revisionen ej framkommit anledning till anmärkning, tillstyrker vi att den upprättade ekonomiska redovisningen fastställs i befintligt skick och att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för den tid revisionen omfattar.

Linköping den 26 januari 2005.

Karl Wilhelmsson

Rolf Bergström

Nyhetsbrev från Datasaaabs Vänner

Vi på Datasaaabs Vänner vill gärna försöka få bättre kontakt med alla dem utanför Sverige som på sin tid hade anknytning till Datasaaab, kunder såväl som anställda.

Därför inrättas nu på försök Datasaaabs Vänners nyhetsbrev. Det skall innehålla teknikhistoriska notiser med tyngdpunkt på Linköping och Datasaaab.

- Nyhetsbrevet skrivs på engelska.
- Alla kan abonnera på nyhetsbrevet men det är i första hand avsett för utländska intresserade med någon anknytning till Datasaaab.
- Nyhetsbrevet synkroniseras med Datasaaabs Vänners medlemsblad och distribueras 4 gånger per år.
- Nyhetsbrevet distribueras enbart som e-post men publiceras även i medlemsbladet. Abonnemang kan ske på föreningens hemsida www.datasaaab.se

Viggo Wentzel

Beställning av böcker

Du som vill beställa böcker i Datasaaab-serien kan göra det hos Lennart Karsberger antingen via telefon 013-130701 eller epost l.k.@datasaaab.se eller lenkars@telia.com.

Betalning görs till föreningens postgirokonto med det inbetalningskort, som medföljer varje bok. Enhetspris för alla böcker är 100:- st. Eventuell frakt tillkommer med 50:- för upp till fem böcker

Invigningen en klar succé

Invigningen av IT-ceum den 9 december 2004 blev en klar succé. Minst 300 personer samlades i den spaciösa entréhallen till det arkitektoniska underverket Mjärdevi Center i glas och stål, där de bjöds på Jolt-Cola, chips och rockmusik från 50- och 60-talen. Därefter följde en kavalkad av föreläsningar som spände från 50-talet till nutid och leddes av IT-ceums initiativtagare Jan Hederén. Hans mellanspel med bildsnuttar och tidstypisk musik av Abba m fl uppskattades mycket.

Inledningstalare var Viggo, enligt Computer Sweden "en spröd, gänglig 80-åring som kliver upp och berättar om ferritkärnorna i de första ram-minnena och om vilken revolution transistorer innebar". Enligt tidningen susade historiens vingslag lite extra högtidligt när han stod på scenen. Andra talare var Bengt Lönnqvist, f d Luxor, Per Olofsson, f d IBM och Lars Aronsson, Lysator, som representerade nutiden. Han var först i Skandinavien med att tota ihop en hemsida och lyckades jämföra Sovjet med Televerket och Glasnost med Internet utan att det lät alltför krystat.

Många datasämbare syntes i vimlet, men också pionjärer som Lars Arosenius, f d Matematik-maskinnämnden, ABN (Alwac-

Wegematic) och IBM, Bo Lindestam, f d Standard Radio och Gert Persson, f d Facit.

Följande pionjärer blev medlemmar av "The Besk Society" genom att skriva sina namn på en lista, där de försäkrade att de hade programmerat Besk.

Ingemar Lind, Linköping, Åke Ljunggren, Köpenhamn, Bo Lindestam, Järfälla, Helge Sjöström, Järna, Lars Arosenius, Djursholm, Stig Johansson, Eksjö, Bengt Sjöberg, Linköping, Åke Frisk, Linköping och Bengt Asker, Stockholm.

Tomas Ohlin (son till Bertil) gjorde en egen lista över folk som hade programmerat Facit EDB, men den blev han ensam om.

Blink i sista ögonblicket

I de lite ruffiga lokalerna på Westmansgatan gjorde Vännerna storartade insatser i samband med IT-ceuminvigningen. En vecka före full tid såg jag där Göran Löf och Kid Samuelsson i full färd med att bygga en apparat, som skulle få D22ans manöverpanel att blinka på ett autentiskt sätt. Det sakkunniga snacket gick i stil med "det är pinne 6 som ska anslutas till jord".

D22an var vid det här laget redan uppställd i botten på skyskrapan Mjärdevi Center, där den är otroligt vackert belyst och nästan en skönhetsupplevelse, tack vare Vännernas idoga putsande, som pågått i månader. Blinkapparatens transporterades dit, men ca en timme före full tid la den av. Lennart Pettersson, som kommit med själva blinkidén, sågs då i full panik mixtra med mätinstrument. "Det ordnar sig nog", tänkte jag, "ty här har vi mannen som kanske servat fler datamaskiner än någon nu levande svensk". Det gjorde det också, ordnade sig alltså. Nätaggregatet hade pajat, men ett

nytt hämtades i all hast, och så blinkade alla siffrorna ungefär som de gjorde på den tiden maskinen var igång. Man kan till och med stoppa, stega och köra. Ränderna går aldrig ur gamla tränade ingenjörer.

Trettondagsafton var jag vaktmästare på IT-ceum och då träffade jag en besökare som frågade:

– Är den igång?

Om jag får uppträda som representant för IT-ceum, vill jag framföra ett tack för alla insatser Vännerna gjort och den hjälp jag själv fick vid ihoptotandet av diverse skylttexter.

ITceums öppettider hittar du på www.itceum.se. Har du ännu inte sett Sveriges Data-museum, måste du ta dig dit! Det är klart tju-sigt, mest tack vare projektledaren Magnus Johansson och scenografen Ulla Ridderberg.

Tord Jöran Hallberg

IT-ceum i media

Kulturnyheterna 10/12 TV2 19.00, TV1 23.25
Östnytt 5/10 och 9/12 kl 22.10
TV Öst TV4 10/12 kl 18.05
P1 Vetandets värld IT 8/12 12.10 och 23.40
P4 Radio Östergötland flera tillfällen 1/12 - 10/12
Svenska Dagbladets understreckare 22/12
Computer Sweden 15/12 (helt uppslag)
Corren 10/12
LiU-Nytt 15/12
(Alla datum 2004)

Några klipp:

IT-ceum invigt!

■ Sverige har fått ett splitter nytt museum. Inte av de största slaget, men med ett angeläget ärende: att spegla svensk datahistoria och reflektera över datateknikens samhällsförändrande roll i samhället.

Den 9 december 1954 skrev Saab kontrakt med Matematikmaskinnämnden och vad kunde passa bättre med en invigning på dagen 50 år senare?

Så blev det. Trångt och myllrigt öppnades museet med datavänligt tilltugg, cola och chips.

IT-ceum har kommit till i samarbete mellan Marknadsbolaget i Linköping och Linköpings universitet.

Nu är det öppet för allmänheten!

Projektledaren Magnus Johansson har ännu inte släppt hammaren. Tio minuter kvar till invigning ...

LiU-Nytt 15 dec 2004

Några års skillnad. Viggo Wentzel nu och då. Då var han en Chalmerist som kom till Saab med kunskap om transistorerna, i dag är han 80 år och nestor i föreningen DataSaabs vänner.

Computer Sweden 15 dec 2004

Bengt Jiewertz var med och utvecklade en centraldator för flygplan som användes till Viggen. – Den här datorn revolutionerade flygplanet, säger han.

Corren 10 dec 2004

Lite historik och varför det heter IT-ceum

Den första datautställningen i Sverige öppnades 1993 av Hogia Data i Stenungssund och väckte rätt stor uppståndelse. Den var inriktad på persondatorer men hade även några äldre inslag, bl a Facits karusellminne. När Hogia 1998 beslöt lägga utställningen i malpåse, kom man faktiskt att tänka på Linköping och tog kontakt med Gamla Linköping, som i sin tur kontaktade folk på universitetet. Det hela rann dock ut i sanden. Hogia försökte även få Chalmers intresserade, men de hade inga pengar.

Tekniska Museet har tidvis haft en liten datorutställning med bl a Saabs första transistordator D2, men den har varit nedpackad ett tag. Sedan Ericsson upphört med sponsringen av Telemuseum, har även det lagts ner, troligen av brist på pengar, möjligen även av brist på intresse.

Jan Hederén, datakunnig f d journalist på Corren, nu vid HomeCom Linköping skaffade 2001 fram kontraktet mellan Saab och Matematikmaskinnämnden. Han upptäckte att det var undertecknat den 9 december 1954, tyckte att samma dag år 2004 kunde vara en bra tidpunkt för invigningen av ett datamuseum i Linköping, kontaktade Marknadsbolaget (kommunens PR-bolag) och universitetets informationschef Lars Holberg och på den vägen är det. Kommunen anslog en mindre summa för utredningar, en arbetsgrupp bildades och mycken brainstorming följde. I gruppen fanns Holberg, Hederén, undertecknad Hallberg, Högqvist från Gamla Linköping och så en som inte hette något på H och var lite yngre, nämligen Magnus Johansson, Tema Teknik och social förändring, fil dr i datorhistoria. Hans avhandling heter "Smart, Fast and Beautiful - On Rhetoric of Technology and Computing Discourse in Sweden 1955-1995", emedan man på Tema T inte kan doktorera i teknikhistoria på

ett rättframt sätt och emedan Magnus i grunden är språkman och inte tekniker. Avhandlingen var den första som gavs ut som CD.

Holberg ville inte ha med ordet museum i arbetsnamnet; det gav fel signaler, ansåg han. Så vi började kalla det IT-seum i analogi med det mycket påkostade Universeum i Göteborg. Jag skrev IT-seum på min pärm, men upptäckte att Holberg hade skrivit IT-ceum. På min fråga om det var felstavat svarade han undvikande. Jag tror c-et kom in på grund av en undermedveten motvilja mot s som i museum, se Vardagslivets Psykopatologi av Sigmund Freud. Hur som helst stannade vi för -ceum, som i centrum. Min hustru har nyligen föreslagit tolkningen computer museum.

Under resans gång visade det sig att Magnus var en f d "hacker" med lång erfarenhet av foto, grafik och utställningsarbete. Han var alltså självskriven som projektledare och accepterade till all lycka erbjudandet. Det antyddes från kommunhåll att det kunde vara idé att söka pengar från Westman-Wernerska fonden. Magnus jobbade fram en ansökan med resultat att vi fick 6 miljoner. De flesta är överens om att f d dataaabaren, nu borgmästaren Eva Joelsson hade ett finger med i det spelet. Fondpengarna ska dock helst användas pö om pö under fem år. Saab anslog en miljon och LiU har bidragit med mindre summor och hejarop i bakgrunden. Det bör kunna bli mer i framtiden.

Jag hade under ett år eller så nöjet att som skyltmakare samarbeta med Magnus och i mågon mån med scenografen Ulla Ridderberg och med Joel Finnström, som bl a gör hemsidan. Det var kul, kan jag försäkra. Det är möjligt att jag fortsätter att skriva lite svensk datahistoria, men det är inget löfte.

Tord Jöran Hallberg

Skyltmakarbestyr

I samband med byggandet av IT-ceum fick jag förtroendet att fixa till en hel del av skylttexterna. Det var bland det roligaste jag varit med om på länge, men det hade sina sidor.

Jag är lite fixerad vid årtal och ibland blev det ett klart dilemma. Dock fick jag hjälp emellanåt. Till exempel av Lennart Pettersson, som per telefon jagade folk i Norrland och Finland och till slut fick kläm på när den utställda D22an, tillhö-

rig stålverket Rautaruuki skrotades. Det var 1981, elva år efter installationen. I dag är datorerna skrotfärdiga på kortare tid, åtminstone om man vill hänga med i modesvängarna. Egentligen är det rätt märkligt att gubbarna på Rautaruuki sparade den gamla D22an ända tills nu, dvs i mer än tjugo år. Företaget har tydligen gott om billiga lagerutrymmen och en ledning som förstår sig på nutidshistoria

.En skylt krävde några månaders arbete, nämligen den som redovisar alla 28 i Sverige byggda eller installerade datorer på 50-talet. Av den kan man utläsa att Saabs Besk-kopia Sara var Sveriges tolfte dator, inte den andra, som det står utanpå Tema D21. Pinsamt nog skrev jag själv den texten. Man gör sina misstag, men det är inte roligt när det handlar om ett fel på en faktor sex. Dålig research, som det heter i journalistkretsar. De som kom före Sara (igång vid jultiden 1957) var Besk (igång i november 1953), dess kopia Smil i Lund, dess kopia Facit EDB på Facits servicebyrå i Stockholm, fyra IBM 650 och fyra Alwac III-E. Alwac står för Axel Leonard Wenner-Gren automatic computer. Det låter svenskt, men datorn producerades i Kalifornien. Smil, IBM 650 (såld i nära 2.000 ex) och Alwac III-E var dock rätt slöa maskiner med trummor som huvudminne, så Sara var den tredje mer kraftfulla datorn efter Besk och Facit EDB nr 1 (det blev så småningom 9 Facit EDB).

En av skyltarna väckte indignation hos ett antal pionjärer inom Alfa, Datasaabs Väners motsvarighet i före detta Standard Radio & Te-

lefon AB i Stockholm. Det ska erkännas att det delvis berodde på en del sakfel från min sida, men mest berodde det nog på att jag hade valt rubriken "Doldisarna Standard Radio och Ericsson" på en av de avslutande skyltarna i den kronologiska serien, som slutar ca 1965. Att kallas "doldis" gillade inte Alfa-gänget, som hade svårt att förstå att radardatorer och telefonväxeldatorer är dolda i allmänhetens ögon, oavsett hur kvalificerade de är. Och att det är allmänheten vi riktar oss till med IT-ceum. Att den andra doldisen Ericsson förmodligen innehar svenskt rekord i antal producerade datorer dämpade heller inte Alfas indignation.

Följden blev en dialog över nätet, som var rätt onödig, men hade det goda med sig att Alfa-medlemmen Rolf Karsvall kom med goda råd och författade ett par bra texter till en bild av flygledningens på Arlanda och till Standard Radio-uppfinningen "rullbollen", musens föregångare. Tack för det!

Tord Jöran Hallberg

*Från IT-ceum. I mitten CK37, omedelbart till vänster därom Facits karusellminne och D2.
Foto: Åsa Murhed.*

Minnesord över Hans Ericsson

Ännu en kollega och vän från Datasaab-tiden har gått bort. För mig en kollega och vän under många år innan vi båda hamnade inom Datasaab. Vi möttes under arbetet med Sikte S/7 för 35 Draken, där Hans var objektledare för Saab/Jönköpings utveckling, medan jag arbetade på Saab/Linköping. Till Jönköping kom Hans 1955, efter 5 år på Bofors.

Efter S/7 var han ansvarig för utvecklingen av andra avancerade system. Speciellt röntgen-TV med bildförstärkare, som då blev ledande beträffande bildkvalitet med låga stråldoser. Arbetet bedrevs i samarbete med universitetssjukhus. Detta ledde naturligt till utveckling av andra produkter inom medicinsk teknik.

Vid Saabs omorganisation 1968 bildades därför Saab Medicintekniska Division, lokaliserad till Linköping, med Hans Ericsson som divisionschef. Därigenom skulle Saab även kunna bidra till att förstärka Universitetets i Linköping konkurrenskraft inom medicinsk teknik.

Divisionen hann utveckla och marknadsföra flera produkter, speciellt baserade på röntgen-TV. En gemensam nämnare för verksamheten var, att produkterna oftast låg före sin tid. Detta gällde bl.a. utveckling av en röntgenspektrofotometer för osteoporos-undersökning av hela skelettet. Denna kunde sägas vara en föregångare till dagens scanners. Även arbete med datorbaserad EKG-analys påbörjades. Att vara före sin tid kan vara en styrka, men som nykomling på marknaden en svaghet. Eftersom marknaden krävde bredare produktsortiment, inleddes ett samarbete med bl.a. General Electric, där Medicintekniska Divisionen hade agentur för GE-produkter som kompletterade produktsortimentet, speciellt för röntgen- laboratorier.

1971 beslöt Saabs styrelse att avveckla alla agenturer. Detta beslut togs primärt med tanke på Flygdivisionens agentur för Alouette-helikoptern, men drabbade Medicintekniska Divisionen hårt, och var nog huvudorsaken till att Divisionen lades ned under 1971.

Hans hade sedan dess stabsbefattningar inom Datasaab-divisionen. Där, samt efter sammanslagningarna med Stansaab, Ericsson och Nokia, arbetade han huvudsakligen med teknisk planering och styrning.

Jag minns Hans bäst genom hans verksamhet inom Medicintekniska Divisionen och det samarbete vi då hade. Där utvecklades även en personlig vänskap med Hans och hans fru Berit. Även om vi sedan Datasaab-tiden inte längre hade kontakt genom arbetet, bevaras många minnen även från den tiden, i synnerhet från styrelsemöten inom CF, där Hans framförde sina synpunkter och åsikter, väl övervägda, ofta med en humoristisk snärt. Efter vår pensionering och med olika bostadsorter sågs vi dock mera sällan.

Hans var samhällsengagerad, och verksam såväl inom Svenska Kyrkan som politiskt (m). Under 20 år var han ledamot i Landstinget i Östergötland, där han bland annat var ordförande i tekniska utskottet.

Under de sista åren försämrades långsamt hans hälsa, vilket han inte ville belasta sina vänner med. Varje vän och kollega som går bort lämnar ett tomrum, större ju närmare och bättre vi stått och känt varandra. Hans var en av de Datasaab-vänner som jag känt väl under längre tid.

Asbjörn Linge

Minnesord över Ingvar Freijd

En kär arbetskamrat har lämnat oss.

Ingvar var en av pionjörerna på Datasaab - började på Saab 1955 med att delta i mekanikkonstruktion av Sikte 6. Ingvar kom sedan över till Datasaab där han började med konstruktion inom CK37 för att sen komma över på den civila sidan.

Jag minns honom mest för hans banbrytande insatser för ergonomi och produktdesign samt att dessa områden tidigt lyftes in i utvecklingskedjan. En stor tillgång var hans ingående intresse för anatomin, användarens rörelsemönster samt beteendet i arbetsituationer.

Steg för steg lyftes kraven rörande ergonomi och produktdesign in i utvecklingsprocesserna så att Datasaab under 70- och 80-talet kunde ligga i framkant av användarvänliga produkter och arbetsplatser. Ingvars aldrig sinande entusiasm och energi drev på denna utveckling så att Datasaab och senare Ericsson Information Systems blev ledande inom detta område.

Mycket tidigt påpekade han att bildskärmarna skulle vara ljusa och texten mörk för att vara skonsam för ögonen. Först var detta inte tekniskt möjligt men medvetandet fanns ympat hos utvecklingsingenjörerna så att när tekniken började "hänga med" så var Datasaab bland de första att visa upp den bildskärmsutformning som används än idag.

Ett annat exempel var Ingvars engagemang för tangentbordens ergonomiska utformning med handlovsstöd och låg profil. När det inte fanns tangenter som mötte kraven deltog han med stort engagemang i utvecklingen av en låg-profil-tangent. Dagens tangentbord har fortfarande denna låga profil som Ingvar påtalade för mer än 20 år sen.

Produktdesign var ett annat av Ingvars intresseområde och han var under en lång period designansvarig för bl.a. tangentbord, bankbokskrivare, betalkortsterminaler, bankomater och självbetjäningsterminaler.

Ingvars kompetens, saklighet och "Ingvar" gjorde att han var verkligen uppskattad av kunderna.

Ingvar hade många strängar på sin lyra. Bl.a. kunde man inte annat än fascineras av hans djupa kompetens runt spindlar och den digra samling av spindlar som han byggde upp.

Bara för något år sen träffade jag Ingvar på stan och berättade om vad jag nu sysslade med och genast vaknade Ingvars intresse och det var den vanliga engagerade Ingvar som stod framför mig - det var härligt att se.

Frid över Ingvars minne.

Arnold Norman

Minnesord över Ragnar Elnegård

Ragnar har hastigt och oväntat lämnat oss. Beskedet kom som en chock för alla, inte minst för oss som dagen innan deltog i vattengymnastiken tillsammans med honom. Ragnar var pigg och glad och hade inga problem att hänga med i tempot. Desto svårare är det då att förstå att han inte längre finns kvar bland oss.

Ragnar föddes i Södra Sallerup i Skåne 1938. Efter studenten på latinlinjen och värnplikten läste han till telegenjör på Stockholms Tekniska Gymnasium.

Ragnar kom till Saab Scantias Data- och Elektronikdivision 1963 där vi gemensamt deltog i utvecklingen av CK37-datorns I/O-enhet. Senare arbetade han med utvecklingen av Meddela. Efter en kort tid på Facit i slutet på 60-talet började Ragnar på Datasabbs civila utvecklingssida och arbetade där med anslutningen av bandstationer.

I samband med bankterminalprojektet blev han involverad i elsäkerhetsfrågor och myndighetsgodkännande för olika marknader, och då särskilt USA's krav (om vilka kunskapen dessförinnan var i stort sett obefintlig). Ragnar blev kvar inom detta område hela tiden fram till sin avtalspensionering 2001. Han kom att bli en verklig expert med många oerhört viktiga kontaktpersoner hos myndigheter och underleverantörer runtom i världen. Till detta bidrog i hög grad hans humanistiska bakgrund. Han hade mycket goda språkkunskaper och hade lätt att kommunicera med många gånger väldigt byråkratiska motparter.

Efter hjärtinfarkt och operation 1990 blev hans nya livsfilosofi: Tag vara på möjligheterna att njuta av livet och dess ljusa stunder. Han kunde säga: kan vi inte ses och göra nåt kul någon gång i månaden. Vi tror att vi nådde rätt nära det målet.

Ragnar älskade musik och att sjunga, och han har deltagit i flera olika körer. Det var han som var humanisten bland oss tekniker. Det var han som diktade hyllningssångerna när någon fyllde år, och som samlade oss att träna på visorna innan uppvaktningarna.

När det blev aktuellt med avtalspension var Ragnar den av oss som var tveksam. Men när det väl var klart anpassade han sig snabbt till pensionärlivet och det känns som om han njöt av tillvaron och att få mer tid till fritidshuset i Kögenäs. Han var också en flitig deltagare i förberedelserna för IT-ceum.

Ragnar lämnar ett stort tomrum efter sig. Vi kommer aldrig att glömma hans vänliga omtänksamhet och hans röst med den lätta skånedialekten som aldrig gick ur helt.

Minnet av Ragnar är ljust.

/ Göran Löf och Heike Bergsten